

ACADEMIA MILITARĂ A FORTELOR ARMATE
ȘCOALA DOCTORALĂ
„ȘTIINȚE MILITARE ȘI DE SECURITATE NAȚIONALĂ”

Cu titlu de manuscris
C.Z.U: 355.4(043.2)

DACIN, OCTAVIAN

**MODALITĂȚI DE ORGANIZARE ȘI ÎNTREBUINȚARE A
FORTELOR PENTRU OPERAȚII SPECIALE ÎN RĂZBOIUL
HIBRID**

SPECIALITATEA 581.01 – ARTĂ MILITARĂ

Rezumatul tezei de doctor în artă militară

CHIȘINĂU, 2022

Teza a fost elaborată în cadrul Școlii Doctorale „Științe militare și de securitate națională”, Academia Militară a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun”

Conducător științific:

Stancu Marian, doctor în științe militare, profesor universitar

Comisia de doctorat pentru susținerea publică a tezei de doctor:

1. **Nițu Costinel**, *președinte*, doctor în științe militare, profesor universitar, Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, București, România
2. **Stancu Marian**, *conducător științific*, doctor în științe militare, profesor universitar, Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, București, România
3. **Bîrsan Constantin-Marian**, *referent oficial*, doctor în științe militare, Comandant al Batalionului 51 Operații Speciale, UM 01010, România
4. **Nicolăescu Constantin**, *referent oficial*, doctor în științe militare, Comandant al Brigăzii Multinaționale Sud-Est, România
5. **Cîrciumaru Florian**, *referent oficial*, doctor în științe militare, lector universitar, Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, București, România
6. **Cebotari Svetlana**, *secretar științific*, doctor habilitat în politologie, conferențiar universitar

Susținerea va avea loc la 30 martie 2022, ora 14:00, în Sala Senatului, în cadrul ședinței Comisie de doctorat din cadrul Academiei Militare Forțelor Armate „Alexandru cel Bun” (str.Haltei 23, Chișinău, MD-2000).

Teza de doctor și rezumatul pot fi consultate la biblioteca Academiei Militare Forțelor Armate „Alexandru cel Bun” și pe pagina web a ANACEC (www.cnaa.md).

Rezumatul a fost expedit la _____ 2022.

Secretar științific al Consiliului Științific Specializat:

Cebotari Svetlana, doctor habilitat în politologie, conferențiar universitar _____

Conducător științific:

Stancu Marian, doctor în științe militare, profesor universitar _____

Autor:

Dacin Octavian _____

CUPRINS

Reperete conceptuale ale cercetării.....	4
Conținutul tezei.....	8
Concluzii generale și recomandări.....	26
Bibliografie.....	30
Adnotare (în limba română, rusă și engleză).....	32
Foaia privind datele de tipar.....	35

REPERILE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea temei și importanța cercetării se exprimă prin faptul că în mediul actual de securitate, operațiile militare au un caracter întrunit și multinațional, iar acțiunile convenționale se întrepătrund cu cele neconvenționale și asimetrice. Indiferent că vorbim de adversari de tipul actorilor statali, actorilor non-statali sau o combinație dintre aceștia, într-un eventual conflict de tip hibrid vor utiliza o paletă largă de acțiuni asimetrice pentru a exploata vulnerabilitățile oponentului. În această categorie sunt incluse acțiunile teroriste, insurgente, separatiste și cele ale criminalității organizate, ca parte a unei mixturi dinamice și diversificate, sintetizate de către analiștii fenomenului militar în conceptul de „conflict hibrid”.

Angajarea capacităților specifice fiecărui tip de operații se va produce sub influența unui set de factori, condiții, conjuncturi și presiuni particulare care definesc mediul de securitate actual. Acesta cuprinde beligeranții și actorii neutri, mediul fizic și mediul informațional (virtual). Astfel, se regăsesc mai multe concepte care exprimă fenomenul de hibriditate, reliefându-se în acest sens noțiunile de război multimod, multidimensional, mozaic și război ambiguu.

Din studiul unor documente de specialitate rezultă faptul că în noul context geopolitic și geostrategic se acordă o atenție deosebită războiului de tip hibrid, care generează noi forme și metode de acțiuni, cu întrebuintarea pe scară largă a unei structuri noi de forțe și anume Forțe pentru Operații Speciale (SOF). Forțele pentru operații speciale ocupă în mod tradițional un loc important în structura Forțelor Armate ale statelor moderne și joacă întotdeauna un rol semnificativ în implementarea strategiei militare naționale a țării. Odată cu schimbarea caracterului și indicilor de acțiune în timp și spațiu a structurilor SOF în conflicte de diferite proporții, parvine necesitatea de a îmbunătăți formele existente și aprobarea unor noi modalități de utilizare a acestora. Un studiu profund a conflictelor militare din ultima perioadă, ne permite să concluzionăm că dezvoltarea componentei SOF este îndreptată spre direcția îmbunătățirii în continuare a posibilităților de integrare a acțiunilor acestora cu toate tipurile de forțe generale.

În ceea ce privește organismul militar al Republicii Moldova și capacitatea acestuia de a face față conflictelor atipice (inclusiv unui război hibrid), considerăm că factorii decizionali politico-militari trebuie să acorde o atenție deosebită restructurării și dezvoltării Forțelor pentru Operații Speciale în cadrul Armatei Naționale. Afirmăm cu toată convingerea necesitatea proiectării, elaborării și fundamentării unei viziuni strategice în Armata Națională care să exprime opțiunea de a realiza și operaționaliza acele capacități militare care să asigure participarea Forțelor Armate la operații de tip hibrid.

Descrierea situației în domeniul de cercetare și identificarea problemelor de cercetare.

Evenimentele ultimului deceniu al secolului XX și începutului secolului XXI au confirmat faptul că lupta armată continuă să fie mijlocul de soluționare a diferendelor între comunitățile umane aflate în conflict. Analizând sursele cercetătorilor occidentali în domeniu: Frank Hoffman, James Norman Mattis [36], John Jack McCuen [37], Will Nemeth [40], David Kilcullen [39], s.a., a celor ruși: Pavel Țăgankov [27], Mihail Deleaghin [24], Oleg Belikov [22], s.a. și a celor români: Stan Anton, Alexandra Sarcinschi, Eugen Siteanu [2], Valerică Cruțeru [4], Mircea Mureșan, Gheorghe Văduvă [10], s.a., conflictele devin un „complex hibrid de tendințe” ce diluează distincția dintre „local” și „global”, și astfel amplifică și complică exponențial provocările din mediul operațional.

În Republica Moldova preocuparea pentru fenomenul „războiului hibrid” este una reală, odată ce implicațiile sale negative datorate prezentei conflictului transnistrean, corupției, spălării de bani, traficului de droguri, ființe umane și armament, dețin un rol semnificativ în dezvoltarea terorismului internațional. La etapa actuală, cercetarea „războiului hibrid” în Republica Moldova este realizată în cadrul centrelor academice și de cercetare de către: Svetlana Cebotari [3], Mihai Mogâldea, Vitalie Varzari, Natalia Albu, Victor Juc etc.

Istoriografia pe segmentul mai multor medii academice și perioade istorice a demonstrat că explicarea și definirea „războiului sau conflictului hibrid” este o strategie de luptă, care include atât o multitudine de actori diferiți, cât și pericole, riscuri și amenințări multiple.

Experți militari din diferite țări afirmă că, comunitatea internațională intră într-o perioadă a războiului de o nouă generație și un tip nou, care va fi caracterizat prin metode netradiționale de utilizare a forțelor și mijloacelor. În acest context, va spori dorința părților beligerante nu la distrugerea fizică a inamicului, ci la asigurarea descurajării puterii militare a acestuia. În asemenea condiții rolul primordial va fi destinat Forțelor pentru operații speciale.

Scopul și obiectivele lucrării. A analiza confruntările militare în care s-au utilizat tactici și tehnici de luptă hibride, modalitățile de organizare și instituire a structurilor SOF dictate de actualul mediu de securitate internațional, schimbările radicale în ducerea acțiunilor de luptă și folosirea pe scară largă în teatrul de operații a actorilor non-statali, pentru a determina identificarea unor noi metode pentru îmbunătățirea instruirii structurilor SOF din cadrul Armatei Naționale atât sub aspect teoretic, dar mai ales al celui practic pentru a fi în măsură să desfășoare cu succes întregul spectru de operații militare, atât în sistem național, cât și în cadrul unor coaliții de forțe.

Pentru realizarea scopului enunțat, au fost conturate următoarele sarcini: - contribuția la realizarea unei baze teoretice a cadrului conceptual existent cu privire la războiul hibrid; - identificarea amenințărilor și vulnerabilităților care pot genera conflicte de tip hibrid; - analiza structurilor SOF din unele armate moderne, ca instrument de răspuns la crize și amenințări la adresa securității naționale și internaționale; - determinarea și analiza principiilor de angajare în

operații a SOF și misiunile acestora; - modul de aplicare a SOF de către unele state, coaliții și alianțe de state în confruntarea cu adversari, care au utilizat în luptă tehnici și tactici de tip hibrid; - sintetizarea și implementarea lecțiilor învățate în Armata Națională ca urmare a experienței partenerilor săi, participanți la misiuni în teatrul de operații; - formularea de propuneri și recomandări asupra modalității de organizare și întrebuințare a structurilor SOF în cadrul Armatei Naționale.

Ipoteza tezei de doctorat. Modificarea formelor și metodelor de ducere a operațiilor militare și creșterii rolului operațiilor speciale (SO) în tactica armatelor unor țări pentru soluționarea problemelor în situații de criză și conflicte militare au dus la implementarea activă în prim plan a structurilor SOF, ceea ce ar fi necesar de implementat și în practica forțelor speciale din Armata Națională. Statul Moldovenesc are nevoie de o armată modernă, cu un potențial militar puternic.

Metodologia cercetării științifice. Metodologia de cercetare folosită a inclus: metoda empirică (observația evoluției domeniului cercetat), metoda inducției și deducției (raționamentul logico-inductiv de tip istoric, analiza strategiilor, conceptelor, principiilor și teoriilor, precum și raționamentul logico-deductiv pornind de la caracteristici general recunoscute la identificarea caracteristicilor specifice), precum și metoda cognitiv-structurală (compararea diferențelor, prelucrarea informațiilor, analize semantice și uneori de terminologie, optimizarea concluziilor).

Noutatea și originalitatea științifică rezidă în cercetarea analitico-comparativă privind noțiunile de război de generație nouă, care generează noi forme și metode de acțiuni și amenințări cu caracter militar, precum și riscurile asociate acestora. Acestea la rândul său pot afecta sistemul de securitate și apărare a Republicii Moldova, prin: posibilitatea întrebuințării ostile a forțelor militare și para-militare ale regimului separatist de la Tiraspol; posibilitatea extinderii către frontiera Republicii Moldova a conflictului armat din Ucraina; posibilitatea atacurilor informaționale, cibernetice și teroriste; traficul ilicit de armament; migrația ilegală. Analiza și studierea modalităților noi de întrebuințare a forței militare, constituirea și utilizarea structurilor noi de forțe destinate îndeplinirii unor misiuni cu caracter deosebit și anume Forțelor pentru Operații Speciale, și posibilitatea de a institui așa gen de forțe în Armata Națională selectând modelul corespunzător pentru Republica Moldova.

Problema științifică importantă soluționată o constituie determinarea modalităților noi de organizare și perspectivei de funcționalitate a forțelor speciale ale Armatei Naționale a Republicii Moldova prin prisma performanței și incertitudinilor structurilor SOF din armatele moderne în mediul contemporan al securității internaționale, care pot servi drept considerente strategice pentru asigurarea politicii naționale de securitate și apărare a Republicii Moldova.

Semnificația teoretică a lucrării constă în elaborarea cadrului conceptual-metodologic necesar realizării investigațiilor științifice racordat la realitățile în evoluție și la tendințele de dezvoltare a științei militare. Astfel lucrarea poate constitui punct de reper în inițiativele și proiectele actuale de reformare a Armatei Naționale a Republicii Moldova. Construirea unor noi structuri SOF la nivelul Armatei Naționale fac utilă și chiar dezirabilă, aprofundarea studiului referitor la structurile SOF, atât la nivel național, cât și multinațional.

Valoarea aplicativă a lucrării. Sub aspect aplicativ, investigația s-a finalizat cu elaborarea unui model de structură a Forțelor pentru Operații Speciale în Armata Națională a Republicii Moldova, un model de doctrină pentru întrebuințarea acestora și elaborarea unei programe pentru selectarea, instruirea și monitorizarea luptătorilor SOF.

Materialele tezei au o importanță de ordin didactic. Acestea pot fi utilizate la predarea cursurilor normative și speciale desfășurate la Academia Militară a Forțelor Armate, în procesul de instruire a licențiaților, masteranzilor și doctoranzilor în cadrul instituțiilor de învățământ superior. De asemenea, materialele tezei pot fi utilizate de Marele Stat Major și angajații structurilor SOF, ca suport pentru elaborarea doctrinei militare, a doctrinelor și regulamentelor ce reglementează activitățile structurii SOF a Armatei Naționale.

Implementarea rezultatelor științifice. Rezultatele științifice obținute au fost reflectate în cadrul a șapte conferințe și foruri internaționale cât pe teritoriul Republicii Moldova ,atât și peste hotarele ei, a zece conferințe naționale, în 19 articole și rezumate științifice publicate în edițiile tematice și revistele științifice naționale și internaționale.

Aprobarea rezultatelor. Investigația se înscrie în direcțiile de cercetare aprobate în cadrul școlii doctorale a Academiei Militare a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun”. Teza a fost discutată la Școala doctorală „Științe militare și de securitate națională” în cadrul CȘS din data de 06 octombrie proces verbal nr.1 și 18 noiembrie proces verbal nr.2. Drept aprobare a rezultatelor tezei servește și activitatea autorului în calitate de lector universitar la Academia Militară a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun” din anul 2012 până-n prezent, în calitate de ofițer din forțele speciale ale Ministerului Apărării al Republicii Moldova pe parcursul a șapte ani, în calitate de ofițer al serviciului special din cadrul Serviciului Protecție și Pază de Stat al Republica Moldova pe parcursul a cinci ani și absolvirea școlii militare de desant aerian orașul Ryazan, Federația Rusă.

Publicațiile la tema tezei. Rezultatele cercetării au fost expuse în 19 articole și rezumate științifice din cadrul edițiilor tematice și revistelor științifice naționale și internaționale.

Volumul și structura tezei. Teza este constituită din adnotări (în limba română, engleză și rusă), lista abrevierilor utilizate în teză, introducere, trei capitole, treisprezece paragrafe, concluzii

generale și recomandări, bibliografie, anexe, declarația privind asumarea răspunderii, CV-ul autorului.

Cuvintele cheie: Armata Națională, amenințări și vulnerabilități, conflict, confruntare armată, conflicte netradiționale, forțe speciale, forțe pentru operații speciale, operații speciale, război hibrid, teatrul de operații.

CONȚINUTUL TEZEI

În **capitolul 1 ABORDĂRI CONCEPTUALE PRIVIND CONFLICTELE DE TIP HIBRID** se realizează un studiu detaliat asupra materialelor științifice publicate în țară și peste hotare, dedicate problemelor privind conflictele de tip hibrid în noul context strategic și evaluarea impactului potențial al acestuia asupra instruirii Armatei Naționale. Analiza publicațiilor științifice în domeniu, ne oferă o imagine de ansamblu asupra istoricului conceptelor războiului hibrid, care este considerat o problemă globală la adresa securității naționale și internaționale.

Evaluarea noțiunii de **război hibrid**, care a fost introdusă în terminologia specifică teoriei conflictelor la începutul anilor 2000, însă a intrat în atenția publicului larg abia în 2014, odată cu izbucnirea crizei de securitate din sudul și estul Ucrainei.

Promovarea conceptului de „hibriditate” propus de experții militari din occident în discursurile publice ale oficialilor Armatei SUA Frank Hoffman, James Norman Mattis [36, p.18-19], a potențat pătrunderea sa în spațiul public, în paralel cu alte perspective relativ similare asupra „războaielor prezentului și viitorului”. În timp ce existența unui adversar inovativ nu este o chestiune nouă, abordarea din „perspectiva hibridă” a conflictelor recent încheiate și a celor în derulare, obligă structurile militare să se pregătească pentru o gamă mai largă de provocări, care impun realizarea unor cerințe, care până nu demult nu erau specifice domeniului militar.

Colonelul John Jack McCuen (Armata SUA) definește războiul hibrid, ca fiind chintesența războiului asimetric, dus pe trei câmpuri de bătălie decisive:

- în rândul populației din zona de conflict;
- în fața națiunii proprii;
- a comunității internaționale [37, p.107-113].

Locotenent-colonelul Will Nemeth (Corpul de infanterie marină al SUA) definește războiul hibrid, ca fiind „forma contemporană a războiului de gherilă, care utilizează atât tehnologia modernă, cât și metode moderne de mobilizare” [40, p.24-29].

David Kilcullen, autorul cărții „*Accidental guerrilla: Fighting small wars in the midst of a big one*”, afirma în cadrul unui interviu de lansare a cărții sale, că războiul hibrid este cea mai bună explicație pentru conflictele moderne, dar subliniază că acesta include o combinație de război

neregulat, război civil, insurgență și terorism [39]. Autorul analizează conflictele de astăzi, ca reprezentând un complex de elemente asociate:

- rețele sociale locale;
- mișcări la nivel mondial;
- culturi tradiționale și postmoderne;
- insurgențe locale care doresc autonomie și o campanie amplă pan-islamică.

În viziunea lui Sean McWilliams, războiul hibrid a mai fost definit ca război complex, cu dimensiune deopotrivă fizică și conceptuală: prima vizează lupta împotriva unui inamic înarmat, iar cea din urmă o luptă mai complexă pentru controlul și susținerea populației indigene din zona combatantă, susținerea fronturilor interne ale națiunilor interveniente și a comunității internaționale [38, p.107-113].

Doctrina militară britanică a reținut, de asemenea, încă din 2011, elementele care caracterizează noțiunea de conflict hibrid: violență, concurență intercomunală, terorism, insurgență, criminalitate generalizată și dezordine pe scară largă; convergența tacticilor, tehnicilor și tehnologiilor adversarilor, care se adaptează rapid pentru a obține avantaj și influență, inclusiv prin mijloace economice, financiare, legale și diplomatice. Pentru Armata Britanică, „hibriditatea vizează o schimbare a modului de gândire al adversarilor, care doresc să exploateze slăbiciunile populației, utilizând o varietate largă de tehnici asimetrice sofisticate și rudimentare” [42].

În viziunea experților ruși din domeniu, potrivit profesorului Pavel Țâgankov, unul dintre elementele „războiului hibrid”, care deferă semnificativ de cele ale războiului convențional sunt bazate pe capacitățile tehnologiilor informaționale, ce devin mijloace de denaturare deliberată a informațiilor, falsificarea istoriei, difuzare de informații false, precum și utilizării tehnologiilor sociale murdare. Acestea manifestă orientarea multidimensională a fenomenului: „... războiul hibrid atrage în antagonism toată populația și acoperă toate sferele vieții sociale, politice, economice, dezvoltarea socială și culturală” [27, p.15].

Mihail Deleaghin subliniază, de asemenea, orientarea geopolitică a „războiului hibrid” care, în opinia sa, este un eufemism folosit pentru acoperirea fenomenului concurenței globale: „Este o luptă pentru a distruge inamicul, pentru a elimina complet autonomia sistemului de management și controlul deplin al acestuia. Drept rezultat, se obține controlul deplin al statului care se transformă treptat în teritoriu”. Acesta subliniază complexitatea fenomenului, care include: propagandă, luarea de mită, activități politice, recunoaștere, omoruri atunci când este necesar și organizarea revoltei în masă, dacă acest lucru este cel mai eficient [24].

Savantul rus O. Belikov argumentează că termenul de „război hibrid” „... nu este un concept operațional. Această formă caracteristică a războiului nu conține indicatori clari și lipsiți de ambiguitate, care să dezvăluie specificul său” [22, p. 139]. Prin urmare, potrivit autorului, este imposibil de planificat pregătirea țării și a Forțelor Armate numai de un eventual „război hibrid”, planul ar trebui să fie cuprinzător și să țină cont de întreaga gamă de conflicte posibile, „revoluții colorate” și un războiul nuclear total.

În Republica Moldova preocuparea pentru fenomenul „războiului hibrid” este una reală, odată ce implicațiile sale negative datorate prezentei conflictului transnistrean, corupției, spălării de bani, traficului de droguri, ființe umane și armament, dețin un rol semnificativ în dezvoltarea terorismului internațional. La etapa actuală, cercetarea „războiului hibrid” este realizată în cadrul centrelor academice și de cercetare, inclusiv prin organizarea diferitelor conferințe naționale și internaționale, mese rotunde, simpozioane internaționale, dar și publicații.

În viziunea noastră, amenințările hibride apar acolo unde amenințările convenționale, neregulate și asimetrice se suprapun în timp și spațiu. Conflictul poate implica participanți la nivel individual, grupuri sau state care operează la nivel local, trans-național sau global. Astfel de conflicte pot include acte de violență în cadrul comunităților, acte de terorism, atacuri cibernetice, insurgență, criminalitate sau generator de dezordine.

Din analiza celor prezentate anterior, putem sintetiza faptul cu privire la conceptul de „amenințare hibridă”, că o combinația dintre forțele militare convenționale, înzestrate cu arme sofisticate, sisteme de comandă și control (C2) complexe, tactici combinate ale armelor și acțiunile forțelor neregulate, de tipul celor insurgente sau organizații criminale. De aceea, se consideră că viitoarele conflicte nu pot fi privite separat, pe tipuri de amenințări sau provocări separate. Cel mai probabil, organismul militar trebuie să fie în măsură să facă față simultan tuturor tipurilor de amenințări, să poată opera cu succes împotriva tuturor tipurilor de adversari, în cadrul unor conflicte complexe, în toate mediile posibile. Această sinteză constituie, esența războiului hibrid [4].

Astăzi, în structura sistemului european și internațional, conflictele interstatale nu mai rămân doar o chestiune exclusivă a părților implicate în conflict, ci au devenit subiect de îngrijorare legitimă pentru întreaga comunitate de state, un fenomen contemporan european. Astfel, problema studiului constă în faptul că acțiunile de tip hibrid necesită schimbări în structurile forțelor armate și anume: desfășurarea operațiilor speciale (SO), utilizarea forțelor pentru operații speciale (SOF), ca instrument de răspuns la amenințările și crizele parvenite din punct de vedere structural, politic și militar.

Operațiile speciale necesită metode de angajare, tactici, tehnici, echipament și procedee unice. Aceste operații sunt desfășurate în medii ostile, aspre și sensibile politic sau diplomatic, caracterizate de unu sau mai mulți factori: limitate în timp, clandestine sau sub acoperire, de vizibilitate redusă, cu, sau prin forțe băștinașe, cu necesități sporite privind orientarea regională și expertiza culturală și cu un nivel ridicat de risc. Operațiile Speciale asigură cu opțiuni discrete, precise și scalare, ce pot fi sincronizate cu acțiunile altor parteneri, pentru satisfacerea obiectivelor factorilor de decizie. Aceste operații sunt desfășurate într-o manieră ajustată cultural, pentru a crea efecte imediate și durabile, pentru prevenirea, stoparea conflictului sau obținerea superiorității în război, evoluează și modifică mediul politico-militar străin într-o manieră unilaterală, ori în comun cu Națiunea Gazdă (HN). Reieșind din cele expuse, operațiile speciale pot fi desfășurate independent, însă majoritatea acestora sunt coordonate cu forțele convenționale și partenerii multinaționali, fiind posibilă o conlucrare cu forțele locale, insurgente și neregulate.

Definiția pentru „operații speciale”, prezentată în „Glosarul de termeni și definiții NATO”, pare a fi termenul de referință după care majoritatea țărilor aliate NATO caracterizează sau definesc conceptul de SO:

„.....activități militare desfășurate de forțe special selecționate, organizate, instruite și echipate, utilizând tehnici, tactici operaționale și modalități ce nu sunt standard (proprii) forțelor convenționale. Aceste activități sunt conduse în întregul spectru al acțiunilor militare independente ori în coordonare cu forțele convenționale, pentru a atinge anumite obiective politice, militare, psihologice sau economice. La realizarea dezideratelor politico-militare pot fi folosite tehnici ascunse, clandestine sau sub acoperire, iar din punct de vedere politic sau diplomatic, gradul de risc al unei asemenea operații este mult mai mare față de o acțiune convențională” [28, p.S-37].

Misiunile ce caracterizează operațiile speciale variază de la acțiuni unilaterale, de mică amploare, până la activități întrunite, multinaționale, pe scară largă. Operațiile Speciale sunt materializate prin îndeplinirea misiunilor de bază de către luptătorii SOF, în întreg spectru al conflictului. În cadrul Alianței, acestea pot fi desfășurate, ca parte a operațiilor de apărare colectivă „Articolul 5” sau ca operații „non - Articolul 5”, de răspuns la criză (NA5CROs) [29, p.1-2], astfel:

- *angajarea militară pe timp de pace* poate fi eficientă când sunt desfășurate în contextul unor activități specifice pe timp de pace și pot contribui direct la întărirea colaborării, asigurarea identificării și evaluării timpurii a unei situații de criză, antrenarea forțelor prietene și dezvoltarea legăturilor militare;

- *operații în sprijinul păcii.* În funcție de natura operației de sprijin a păcii, structurile SOF pot desfășura următoarele activități de bază: Cercetare Specială (SR), Acțiuni Directe (DA)

sau Asistență Militară (MA). Asistența militară poate oferi sprijin specific în prevenirea conflictului și în acțiunile de asistență umanitară, în timp ce cercetarea specială poate materializa eforturi de creare a condițiilor de pacificare, impunere sau menținere a păcii;

- *operații de contracarare a amenințărilor neregulare.* Pe parcursul pregătirii pentru operațiile de contracarare a amenințărilor asimetrice, structurile SOF pot furniza evaluări ale zonei și capabilităților imediate de comandă, control și comunicații. De asemenea, pot sprijini opțiunile de răspuns ce vizează folosirea instrumentului de putere militară conform reglementărilor NATO.

- *operații majore specifice luptei armate.* În timpul desfășurării operațiilor specifice luptei armate, structurile SOF se concentrează în principal pe misiunile de cercetare specială și acțiuni directe. După finalizarea ostilităților, acestea pot desfășura misiuni de asistență militară în sprijinul națiunii gazdă.

Problematica Forțelor pentru Operații Speciale este una complexă atât din punct de vedere al constituirii acestora cât mai ales, al întrebuirii lor în operațiile militare. Forțele pentru operații speciale, din punctul nostru de vedere, nu mai reprezintă un lux, un moft, ci o necesitate, o realitate a fenomenului militar contemporan. În unele armate, considerate moderne, forțele pentru operații speciale, au căpătat un rol atât de important încât, sunt considerate categorie de forțe de sine stătătoare. În această ordine de idei, ne propunem să prezentăm, organizarea și structura forțelor pentru operații speciale din unele armate pe care, le considerăm avansate, din perspectiva dotării și experienței întrebuirii acestora în situații de ciocniri directe și crize din cadrul confruntărilor armate moderne.

Forțele pentru Operații Speciale ale SUA

În procesul studierii actelor normative referitoare la forțele armate SUA, am constatat că Statele Unite ale Americii posedă, fără posibilitate de tăgadă, cel mai complex și specializat sistem de forțe pentru operații speciale destinat pentru soluționarea problemelor specifice, cu scopul atingerii obiectivelor politico-militare, economice și psihologice pe teritoriul țărilor străine și în zone geografice de interes politic deosebit pentru acesta.

Aceste structuri reprezintă unități special create, instruite și echipate, care se află în stare de luptă permanentă, gata pentru utilizare imediată în pregătirea și efectuarea operațiilor diverse pe timp de pace și de război, sunt capabile să rezolve sarcini împreună cu forțele regulate și independent. De multe ori, acțiunile operatorilor SOF sunt nonconvenționale, cu caracter secret, efectuate sub controlul direct al conducerii politico-militare al SUA.

Reieșind din situația economică benefică, SUA posedă structuri SOF proprii fiecărei categorii de forțe, cu unități de luptă și capacități de comandă și sprijin, dar și capacități de conducere a structurilor întrunite cum ar fi:

- Comandamentul Operațiilor Speciale al SUA (USSOCOM);
- Comandamentul Operațiilor Speciale al Armatei SUA (USASOC);
- Comandamentul Naval de Război Special (NAVSPECWARCOM);
- Comandamentul Operațiilor Speciale Aeriene (AFSOC);
- Comandamentul pentru Operații Speciale al Infanteriei Marine (MARSOC) [32, pp.9-39].

Din punctul de vedere al conducerii militare americane, rolul și locul structurilor SOF, de a răspunde amenințărilor parvenite la adresa securității naționale a statului va crește. Astfel, Forțele pentru Operații Speciale sunt considerate, ca fiind cel mai eficient instrument american de răspuns la situații de criză în diferite regiuni ale lumii și un mijloc eficient de a crea condiții favorabile pentru realizarea intereselor naționale ale SUA.

Forțele pentru Operații Speciale ale Marii Britanii

Din sursele deschise studiate Forțele Speciale Britanice au fost înființate în 1987, când a fost creat grupul pentru scopuri speciale din componența Serviciului Special de Aviație (SAS) și Escadrei Speciale de Bărci (SBS) [21, p.72]. La momentul actual, Forțele cu Destinație Specială din Marea Britanie sunt reorganizate în Forțele Speciale ale Regatului Unit (UKSF) [42, p.15], care se află sub conducerea strategică a Șefului Statului Major al Apărării și cea operațională a Șefului Forțelor Speciale. De asemenea, la necesitate, gestionarea operațională a anumitor unități și subunități poate fi transmisă pe seama comandanților forțelor operaționale și tactice ale Forțelor Armate.

În prezent, componenta Forțelor Speciale ale Regatului Unit include:

- Serviciul Special de Aviație (SAS);
- Regimentul de Recunoaștere Specială (SRR);
- Escadra Specială de Bărci (SBS);
- Grupul de Suport al Forțelor Speciale (SFSG);
- Regimentul 18 Comunicații al UKSF (Signal Regiment);
- Aripa de Aviație Specială Întrunită (JSAW).

Forțele speciale britanice reprezintă unitățile cele mai instruite, aflate în pregătire constantă de luptă și sunt o componentă importantă a structurilor SOF din țările membre NATO, capabile să îndeplinească misiuni importante în orice parte, de sine stătător sau în colaborare cu forțe similare ale aliaților săi.

Forțele pentru Operații Speciale ale Republicii Federative Germane

Statul german are una dintre cele mai vechi școli naționale pentru forțe speciale cu o istorie extensivă a aplicării practice a acestora în conflictele reale și în operații unice desfășurate pe scară largă. Începând cu luna septembrie 1973, forțele speciale germane contemporane înființează o unitate federală antiteroristă de poliție (Grenzschutzgruppe 9) GSG 9 [20, p.104]. În scopul sporirii capacităților Forțele Armate Germane, în operații militare, în situații de criză, conflicte locale și activități de menținere a păcii, la începutul anului 1996 toate forțele speciale a Bundeswehr-ului au fost subordonate Comandamentului Operațiuni Speciale KSK.

La începutul anilor 2000 Forțele Armate Germane au ajuns la următoarea etapă a reformei. Pe ordinea de zi să discuta crearea Forțelor de Reacție Rapidă a NATO, în componența cărora, a fost luată decizia de a include forțele aeromobile germane și KSK sub o structură organizatorică unică. Ca urmare, în aprilie 2001, ca parte a Bundeswehr-ului a apărut Divizia pentru Operațiuni Speciale (DSO), în componența căreia, în afară de KSK au intrat Brigada aeropurtată 26 și 31.

În 2011, când Bundeswehr-ul a trecut la următoarea etapă a reformei Forțelor Armate, a apărut necesitatea creării unei noi unități, Divizia de Reacție Rapidă (Division Schnelle Kräfte) DSK, în componența căreia au mai intrat și unități de aviație de armată. În luna iunie 2014, în componența DSK a fost inclusă brigada 11 aeromobile a armatei din Țările de Jos. Numărul de personal al diviziei circa 11,3 mii. oamenii, inclusiv 2,1 mii. Olandez.

După toate modificările DSK include: Comandamentul pentru Operații Speciale, Brigada 1 aeropurtată Germană, Brigada 11 aeromobile Olandeză, două regimentele 10 și 30 de elicoptere de transport și regimentul 36 elicoptere de luptă.

Forțele pentru Operații Speciale ale Republicii Franceze

Din sursele deschise avute la dispoziție, la începutul anilor 1970, în Franța au fost formate unități antiteroriste specializate, odată cu pierderea coloniilor franceze din partea arabă a continentului african, fapt ce a adus la amenințări serioase la adresa securității interne a țării [20, p.380]. Potrivit surselor, Franța, urmând exemplul Statelor Unite și a Regatului Unit, la începutul anului 1992, creează **Comandamentul pentru Operații Speciale (GCOS)**, ca parte componentă a Forțelor Armate.

Comandamentul pentru Operații Speciale a întrunit sub comanda sa unitățile și formațiunile Forțelor Armate destinate pentru recunoaștere în spatele liniilor inamice, efectuarea actelor de sabotaj, a altor misiuni speciale și de asigurare a unităților de luptă. Această combinație a permis o coordonare mai eficientă a acțiunilor, efectuarea planificării unificate de aplicare, instruire și dotare a acestor unități. Până la formarea Comandamentului pentru Operații Speciale, unitățile cu destinație specială și aeromobile ale Forțelor Terestre, Marinei și Aeriene făceau parte din Forțele de Reacție Rapidă (*Forces de Réaction Rapide*).

Componenta unităților de elită ale Comandamentului pentru Operații Speciale, numite colocvial prima rundă, o constituie:

1. Unități separate de comandă specială (GSA):
 - Regimentul 1 de Parașutiști Marini (*1er Régiment de parachutistes d'infanterie de marine*).
 - Detașamentul de Aviație pentru Operații Speciale (*Detachment Aerien des Operation Speciales*). Detașamentul asigură operațiunile cu aviație, efectuate de subunitățile primului regiment.
2. Cinci unități de comando naval din componența Comandamentului de Pușcași Marini și unităților speciale (COFUSCO).
3. Subunități din componența Grupului de Comando al Forțelor Aeriene:
 - Unitatea 10 de Comando Parașutiști (CPA 10);
 - Escadrila de Elicoptere pentru Operații Speciale (EHS);
 - Divizia Aeriană pentru Operații Speciale (DOS).

Unitățile SOF ale Armatei franceze pot avea un rol de sprijin în efortul antiterorist pe teritoriul propriu, unde autoritatea îi revine Prefecturii de poliție a Parisului, care coordonează inclusiv unitatea specială a jandarmeriei (GIGN).

Forțele pentru Operații Speciale ale Israelului

Forțele cu Destinație Specială ale Israelului sunt o componentă a forțelor de apărare. Există forțe speciale ca parte a serviciului de contra-spionaj Shabak și de cercetare Mossad. „*Tanhan-ul*” israelian („parașutist” în limba ebraică) se bucură de o popularitate enormă în țară, eclipsând faima altor genuri de armă, nu mai puțin demne ale Israelului [20, p.118].

Prima unitate de desant aerian a fost formată în anul 1948, în timpul războiului dus de coloniștii evrei cu arabii și administrația britanică. Triumful real al parașutiștilor a devenit ziua de 7 iunie 1967, atunci când aceștia au ocupat Ierusalimul de est. La data de 3 iulie 1976 „beretele roșii” au eliberat ostaticii din aeroportul Entebbe din Uganda - pasagerii și echipajul unui avion francez A-300, capturat de teroriștii palestinieni. Israelul are acum la dispoziție cinci brigăzi de desant aerian.

Originea comandorilor Marinei israeliene datează cu anul 1943, cu 5 ani înainte de formarea statului Israel, atunci când în cadrul formațiunilor paramilitare evreiești au fost create unități marine *Palyam*, care recrutau locuitorii din satele de pescuit. În 1948, unitățile navale au devenit parte a Marinei Israeliene, iar unitățile de comando au fost constituite în baza acestora.

Comandorii marini au efectuat sute de operațiuni împotriva Egiptului, Siriei și Libanului. În prezent, există o unitate de comando a marinei și un grup de scafandri de luptă.

Serviciul secret *Mossad* [19, p.126] (vine de la acronimul în limba ebraică a „Institutului de siguranță și sarcini speciale”). Istoria formării serviciului este o parte integrantă și foarte semnificativă a istoriei constituirii statului național Israel. În lume nu a existat nici o organizație de spionaj, care ar fi influențat atât de mult dezvoltarea meseriei de inteligență. *Mossad*-ul este inteligența și monstrul antiterorist, mușchii căruia pot fi comparabili doar cu ai *FSB*-ului, *CIA*-ului și *MI-6*.

Forțele pentru Operații Speciale ale Federației Ruse

Despre Forțele pentru Operații Speciale ale Federației Ruse circulă legende specifice de la începutul existenței acestora, precum că nu sunt oameni, ci pur și simplu o ficțiune. Cu toate acestea, sursele din cadrul Ministerului Apărării în condiții de anonim au confirmat că structurile SOF există și sunt active, iar geografia activităților acestora este strict secretă. Subdiviziunile SOF sunt completate cu cei mai buni din cei mai buni, o unitate combinată din supraoameni (forțele speciale ale MAI, FSB (Федеральная Служба Безопасности), GRU (Главное Разведывательное Управление), trupe aeroportate, (pușcași marini) în serviciul statului [26]. Despre structurile SOF a început să se vorbească transparent pentru prima dată în 2008, cu un an înainte de apariția oficială a acestora, când operatorii SOF au început să acționeze de sine stătător, prin suprimarea elementelor georgiene de apărare antiaeriană. Raportul privind eficiența utilizării operatorilor SOF în 2008 a constituit baza ordinului de creare a acestora în 2009. Din acel moment începe fila istorică a Forțelor pentru Operații Speciale ale Federației Ruse.

Potrivit unor surse, abia în 2011, Ministerul Apărării al Federației Ruse a început selectarea și înrolarea ofițerilor în serviciu, pe bază de contract [22, p.31].

Componența SOF ale Federației Ruse:

1. Comandamentul SOF:
 - Secția pentru operații speciale;
 - Secția pentru operații speciale (marine);
 - Secția antiterorism.
2. Centrul pentru operațiuni speciale „Senej”:
 - Secțiunea operații speciale desant aerian;
 - Secțiunea operații speciale vânători de munte;
 - Secțiunea operații speciale asalt;
 - Secțiunea operații speciale protecție și paza persoanelor cu rang înalt;

- Secțiunea operații speciale logistice.
3. Centrul de formare a specialiștilor:
 - Secțiunea modernizare, păstrare și deservire a armamentului, echipamentului și tehnicii militare speciale;
 4. Centrul pentru operații speciale „Zazabore”.

Forțele pentru operații speciale ale Elveției

La fel ca în majoritatea celorlalte țări europene, Forțele Speciale ale Elveției sunt în nemijlocită supunere unui singur comandament, pentru a îmbunătăți coordonarea între subunități și pentru îndeplinirea cu succes a sarcinilor atribuite.

Sarcinile Comandamentului Forțelor pentru Operații Speciale sunt: - asigurarea securității autorităților publice; - efectuarea recunoașterii speciale și acțiunilor directe în interesul autorităților publice în cazul creșterii nivelurilor de amenințare în Elveția; - căutarea surselor, furnizarea de servicii de consultanță și protecția autorităților publice peste hotarele țării; - operații de salvare și evacuare a cetățenilor elvețieni din țările străine în caz de pericol; - furnizarea de asistență militară [41]. Comandamentul SFC este subordonat direct șefului statului major al Forțelor Armate Elvețiene. Acest lucru permite guvernului federal să utilizeze unitățile SOF imediat în caz de criză sau pericol și să exercite comanda fără legături birocratice inutile.

Componenta SOF a Elveției

Forțele speciale includ: - Statul Major Întrunit al Forțelor Armate (AFJS) și centrul operațiilor speciale (SOC).

Unități operaționale:

- Detașamentul 10 de Recunoaștere a Forțelor Armate (ARD 10);
- Detașamentul special de poliție militară (MP Spec. det.);
- Batalionul Grenadier (gren bn.);
- Compania 17 de parașutiști-cercetași (Parascout Coy 17)
- Centrul de instruire a forțelor speciale (SFTC).

Comandamentul Forțelor pentru Operații Speciale garantează un nivel profesionist ridicat a angajaților săi. O atenție deosebită în pregătirea luptătorilor SOF se acordată tirului lunetist, pregătirii de desant aerian, capacității de a supraviețui în condiții extreme, metodelor speciale explozive de penetrare, metodelor amfibii de evacuare a grupurilor de luptă, etc.

Forțele speciale ale Armatei Naționale

La ora actuală, în cadrul Armatei Naționale, nu putem vorbi despre Forțe pentru Operații Speciale, doar despre Forțe Speciale. De fapt, chiar dacă denumirea este alta, actualele forțe

speciale pot îndeplini misiuni ca cele ale forțelor pentru operații speciale. La nivelul Armatei Naționale, acestea sunt reprezentate de un batalion, forțe care, din punctul nostru de vedere, sunt insuficiente pentru a acoperi întreaga paleta de misiuni specifice pe teritoriul național.

Batalionul cu destinație specială „Fulger” este o unitate militară din cadrul Forțelor Terestre ale Armatei Naționale a Republicii Moldova. Fila istorică pornește cu data de 16 octombrie anul 1992, când în conformitate cu ordinului Ministrului Apărării al Armatei Naționale al Republicii Moldova nr.171 în structura AN au fost desemnate forțe de cercetare-diversiuni în componența Batalionului de Desant și Asalt. Efectivul Batalionului a depus jurământul de credință Republicii Moldova la 1 noiembrie 1992, care și a devenit ziua de naștere a unității. Ulterior prin decretul Președintelui Republicii Moldova nr.124 din 11 august anul 1993 batalionul este renumit în Batalion Destinație Specială Independent „Fulger” cu înmânarea drapelului de luptă. Pe parcursul a 25 de ani de activitate Batalionul cu Destinație Specială a fost supus mai multor reorganizări în conformitate cu condițiile dictate de situația prezentă în lume.

Modificarea formelor și metodelor de ducere a operațiilor militare și creșterii rolului operațiilor speciale în tactica armatelor unor țări pentru soluționarea problemelor în situații de criză și conflicte militare au dus la implementarea activă în prim plan a structurilor SOF în desfășurarea acestora, ceea ce ar fi necesar de implementat și în practica Armatei Naționale. Ajustarea rapidă a metodelor, tacticilor, tehnicilor și procedeeleor de operare a Armatei Naționale la acțiunile adversarului constituie o condiție a eficienței acesteia.

În capitolul 2 SCENARII DE ÎNTREBUINȚARE A FORȚELOR PENTRU OPERAȚII SPECIALE ÎN CONFLICTELE MODERNE am efectuat un studiu, analizând rolul și locul SOF în diferite confruntări militare în care s-au utilizat tactici și tehnici de luptă hibride.

Conflictele contemporane din Europa de Est (Ucraina), Africa (Burkina Faso, Ciad, Mali, Mauritania și Niger), regiunii Pacificului Asiatic (teritoriu disputat Jamu și Kașmir între India și Pakistan, operațiile continue în Afganistan) și Orientul Mijlociu (Libia, Siria și Irak) pentru definirea clară a cerințelor actuale față de structurile SOF. În prezent tot mai multe țări recunosc structurile SOF, ca un mijloc de consolidare a capacităților de luptă, capabile să execute o gamă largă de misiuni, inclusiv lupta împotriva insurgenților, de reacție rapidă, cercetare specială și asistență militară. În deosebi, aceste oportunități tradiționale ale structurilor SOF se extind în prezent datorită unei atenții deosebite față de operațiile informaționale, inclusiv războiul psihologic și cibernetic. În această ordine de idei structurile SOF, necesită o expansiune constantă

a varietăților de deprinderi profesionale și competențe, ce contribuie la îndeplinirea unor misiuni specifice de luptă împotriva forțelor guvernamentale și non-statale.

Rolul Forțelor pentru Operații Speciale este diversificat și poartă amprenta scopului preconizat pentru ele. Aceste forțe pot fi utilizate pe timp de pace, tensiune (criză), în timpul conflictului (războiului) și în perioada post-conflictuală (după război). Structurile SOF reprezintă un instrument de neprețuit în toată diversitatea de acțiuni militare. Ele sunt capabile de acțiuni unilaterale sau pot fi utilizate în acțiuni decisive, cu rază mare, dar și pentru operații limitate în regiuni îndepărtate. Acțiunile operatorilor SOF dau profunzime campaniei și obligă adversarul să întrebuițeze forțe de luptă semnificative pentru a-și proteja spatele frontului. Organizează, instruiesc, echipează și îndrumă forțele de rezistență în lupta de gherilă, în acțiuni subversive, de sabotaj. La ordin caută, salvează răniții și prizonierii în dispozitivul adversarului. În situații deosebite, forțele pentru operații speciale sunt folosite în eliberarea ostaticilor și anihilarea unor acțiuni sau formațiuni teroriste. Spectrul larg de obiective preconizate pentru structurile SOF contribuie direct la creșterea rolului acestora, în condițiile obligației conducerii superioare de a apela la elemente sigure de reușită în acțiuni din ce în ce mai riscante. La baza constituirii structurilor SOF se află principii ca: flexibilitatea, mobilitatea, viteza de reacție și forța de lovire, conspirativitatea și legitimitatea.

Flexibilitatea constă în capacitatea de adaptare la misiuni cu specific diferit, ce decurg din acțiunile de sprijin a diverselor genuri de Forțe Armate, din necesitatea de intervenție într-un timp limitat ce nu oferă posibilitatea pregătirii amănunțite a acțiunilor.

Mobilitatea înaltă, viteza de reacție și forță de lovire a operatorilor SOF permit preluarea și prelucrarea în timp real a informațiilor în vederea luării deciziilor, acoperirea informațională și combativă a unei zone cât mai vaste din teritoriul vizat.

Principiul conspirativității oferă protecție structurilor SOF, asigurând în același timp surprinderea inamicului.

Principiul legitimității în întrebuițarea SOF trebuie să asigure protecția juridică a participanților la anumite acțiuni, ce pot genera atitudini din partea diferitelor organizații internaționale.

Un exemplu edificator de utilizare a formațiunilor nestatale de către state ca mijloc de rezolvare a diversificărilor cu caracter politico-militar, este situația ce predomină în Orientul Mijlociu. În anul 2011, țările aliate NATO au mizat pe intervenția armată indirectă, folosind operatorii SOF în timpul războiului civil din Libia, ceea ce a dus în cele din urmă la răsturnarea regimului lui Muammar Gaddafi [23]. În același timp, nivelul și spectru resurselor implicate în susținerea rebelilor libieni au fost extrem de largi. A fost asigurată așa-numita „zonă fără zbor”,

care a privat trupele guvernamentale de un avantaj față de forțele opoziției. Operatorii SOF a țărilor membre ale Alianței au îndeplinit funcții de instructor, au oferit sprijin și management al detașamentelor rebele și au participat la planificare. În această operație a fost implicat un astfel de instrument precum companiile militare private, care, în esența lor, sunt și actori nestatali ai operațiilor militare [35]. Toate acestea epizoade sunt doar o parte a faptelor care ilustrează utilizarea deliberată a actorilor nestatali în conflicte armate de către țările terțe.

În interesul atingerii obiectivelor politico-militare și militaro-strategice ale statului sau a coaliției de state, atât pe timp de pace, cât și pe timp de război, precum și pentru a sprijini operațiile în TO (pe timp de război), se desfășoară operații strategice speciale. Astfel, în timpul fazei active a operației „Neptune's trident” pentru lichidarea teroristului Nr.1 Ossama Bin Laden (Pakistan, mai 2011) au fost implicate grupe SOF, cu personal limitat (28 de militari), care nu a durat mai mult de 40 de minute, însă în opinia experților americani, în importanța sa a fost o operație strategică.

Un alt exemplu edificator de utilizare a structurilor SOF este crima din Peninsula Crimeea în februarie-martie 2014, unde acestea au asigurat în secret începutul operației Forțelor Armate Ruse pentru blocarea obiectelor militare ucrainene pe peninsulă. Capturarea rapidă și fără victime a celor mai importante obiective militare și celor de stat, blocarea selectivă a sistemelor de comunicații, au determinat succesul operației în ansamblu. Evenimentele din Peninsula Crimeea, care au adus Federației Ruse moderne un fenomen interesant de „omuleții verzi”, au fost deja evaluate din diferite puncte de vedere și vor fi evaluate în viitor. Operația militară desfășurată în Peninsula Crimeea după caracterul său nu corespunde ipotezei obișnuite despre armata perioadei post-sovietice, care merită o examinare separată [25].

Comparând operația din Crimeea cu practicile clasice din Vest demonstrate în mod repetat, putem concluziona că principala diferență constituie, în tănuirea însăși a intențiilor de a trece la acțiuni militare. Faptul că țările occidentale se pregăteau să acționeze în Irak, Iugoslavia, Afganistan, era cunoscut din timp.

Evenimentele debutează cronologic la data de 23 februarie 2014, ca răspuns la lovitura de stat din Kiev, mitingul din Sevastopol l-a proclamat ca primar al poporului pe Alexei Cealîi, iar în oraș și în zonele înconjurătoare a început recrutarea pentru formarea unităților de autoapărare. În acel moment nu existau întrebări referitor la planurile Rusiei față de Crimeea. Abia apoi, după declarațiile lui Vladimir Putin, precum că întrebarea reîntoarcerii Crimeii a parvenit în noaptea de 22-23 februarie, înțelegem cum au evoluat evenimentele [25].

Potrivit analiștilor occidentali, operația a fost executată extrem de rapid. Blocarea principalelor unități militare și a aerodromurilor a durat mai puțin de 24 de ore. Toate obiectele au

fost luate sub control fără folosirea armelor. Planificarea bine elaborată, prelucrarea psihologică preliminară a populației locale și tăria de caracter excepțională a efectivului implicat, au dus la lipsa de victime pe timpul desfășurării operației.

În premieră, discuții pe marginea structurilor SOF ruse au apărut în Siria, pe timpul desfășurării operației de salvare-evacuare din nordul provinciei Latakia (vestul Siriei), după doborârea (24 noiembrie 2015) unui bombardier rus tip Su-24, de către un avion de luptă F-16 (Fighting Falcon) aparținând Forțelor Aeriene Turce [26].

Astfel, analiza opiniilor conceptuale a conducerii politico-militare SUA, NATO și a Federației Ruse, privind întrebuințarea structurilor SOF în conflictele recente permite să concluzionăm, că forma principală a aplicării SOF este o Operație Specială, care în viitorul apropiat va suferi adaptări și anume, diversificările între operațiile strategice, operaționale și tactice se vor pierde treptat. Va înceta să existe o distincție clară între operațiile defensive și cele ofensive și vor avea în principiu o orientare ofensivă (lovitură de forță). Divizarea în operații tradiționale și neregulare va continua și în următorii ani, iar în multe cazuri acțiunile structurilor SOF vor reprezenta o combinație a ambelor forme „acțiuni hibride”. Metodele de acțiune vor întreprinde un caracter mixt, combinând atât acțiunile de luptă, cât și acțiunile non-combatante, dar în același timp se vor îmbunătăți în mod constant. Această tendință va fi durabilă.

În capitolul 3 MODALITĂȚI NOI DE UTILIZARE A FORȚELOR PENTRU OPERAȚII SPECIALE DIN ARMATA NAȚIONALĂ ne propunem să analizăm modele noi de organizare și întrebuințare a forțele speciale din Armata Națională și să prezentăm, cu argumente, o variantă proprie a ceea ce ar trebui să însemne Forțele pentru Operații Speciale naționale.

Operațiile speciale, executate în Sud-estul Ucrainei și anexarea Peninsulei Crimeea, au demonstrat necesitatea dezvoltării structurilor SOF, ca instrument de atingere a scopurilor și intereselor politice a statului.

Republica Moldova este situată la intersecția a patru evoluții strategice dezvoltate în spațiile: central-european, sud-est european, răsăritean (spațiul ex-sovietic) și cel al Mării Negre, ultimele trei fiind generatoare de instabilitate și reprezentând, atât o zonă de importanță strategică pentru flancul estic al Alianței Atlanticului de Nord, cât și spațiu de tranzit pentru resursele energetice din Asia către Uniunea Europeană (UE).

Principalele riscuri, amenințări și vulnerabilități de natură politică, economică, socială și militară, capabile să pună în pericol siguranța cetățeanului și securitatea națională a Republica Moldova, valorile și interesele sale ca stat independent sunt: terorismul internațional structurat în

rețele transfrontaliere; proliferarea armelor de distrugere în masă; conflictele regionale; criminalitatea transnațională organizată; guvernarea inefficientă. În acest context, forțele militare trebuie să fie pregătite să răspundă provocărilor secolului al XXI-lea, care se manifestă cu precădere în spațiul de interes strategic militar al Republicii Moldova.

Ca mijloace strategice, structurile SOF sunt bineînțeles văzute în principal prin prisma intereselor naționale. Acestea sunt definite ca mijloace strategice datorită capabilității de a atinge scopuri militare, politice, psihologice și informaționale care reprezintă instrumentele fundamentale ale puterii naționale. Nevoia de îmbunătățire a SOF reprezintă povara mandatului „de a nu înregistra un eșec”. Politicile Republicii Moldova în domeniul asigurării securității naționale au la bază evoluțiile amenințărilor existente și posibile pentru securitatea țării. În procesul elaborării acestora se iau în calcul interesele principalilor actori politici internaționali, deoarece securitatea națională nu poate fi concepută decât în contextul securității internaționale. Uniunea Europeană, NATO, Federația Rusă și SUA astăzi reprezintă elemente importante în arhitectura continentală de securitate.

Ne propunem să facem o analiză costuri-beneficii și să examinăm utilitatea unor structuri noi ale forțelor pentru operații speciale pentru a conștientiza factorul politico-militar să înțeleagă de ce o unitate mică de operatori SOF, cu un nivel corespunzător de deprinderi, capabilități și experiență, este preferată unei forțe mult mai mari, de calitate inferioară. O asemenea capabilitate a operatorilor SOF necesită un procent relativ minor din totalul costurilor pentru apărare.

Printr-o investiție mică, Republica Moldova poate echipa și pregăti o structură militară de elită și deci, poate activa o capabilitate națională strategică semnificativă. Există o diferență critică între această investiție și capabilitatea obținută cu anticipație în mediul de securitate actual, ceea ce demonstrează că o asemenea decizie este pragmatică și mai mult decât prudentă. Transformarea și modelarea tendințelor SOF la nivelul Armatei Naționale a Republicii Moldova în viziunea noastră o prezentăm în cele ce urmează. În urma analizei particularităților structurilor SOF (fără a le include pe cele din categoria black ops) din armatele țărilor NATO și parteneri, și a rolului acestora în contracararea terorismului pe teritoriul național, se pot desprinde 3 modele diferite [5]:

1. Modelul american: structură de comandă pe același palier cu cele ale categoriilor de forțe, cu atribuții în contracararea terorismului (pe lângă alte misiuni) în afara granițelor: SUA, Canada, Franța, Polonia, etc.
2. Modelul britanic: structură de comandă subordonată ministerului apărării, fără similarități cu cele ale categoriilor de forțe, cu atribuții în contracararea terorismului (pe lângă alte misiuni) și în plan intern: Marea Britanie, Australia, Noua Zeelandă.

3. Modelul SOF cu structura de comandă subordonată altor structuri cu atribuții în contracararea terorismului (pe lângă alte misiuni) în afara granițelor.

Este evident că, proporțional, modelul britanic este cel mai puțin reprezentativ. SOF sunt mijloace de importanță strategică și bineînțeles, particularitățile lor sunt dictate de viziunea proprie a statului.

Având în vedere complexitatea misiunilor, amplitudinea și relevanța acestora **prezentăm o variantă proprie a structurilor de comandă, operative și de pregătire**, care în concepția noastră sunt necesare Republicii Moldova.

La nivelul Marelui Stat Major al Armatei Naționale (nivelul strategic), o structură de comandament: **Componenta Națională pentru operații speciale**.

Acest model de comandament trebuie să fie responsabil pentru:

1. Consilierea pe linie a structurii SOF de către ministrului apărării și Șeful Marelui Stat Major;

2. Dezvoltarea viziunii, politicilor, strategiilor pe termen lung și doctrinei pentru structura SOF, în vederea integrării și armonizării unităților SOF, și activării capacităților acestora;

3. Identificarea cerințelor operaționale și a resurselor necesare (echipamente, mijloace, sprijin logistic, etc.);

4. Constituirea unui element de conducere viabil și dislocabil pentru comanda și controlul operațiilor speciale naționale;

5. Managementul programelor și achizițiilor pentru echipamentele structurii SOF, imperios necesare și procurarea rapidă a echipamentelor specifice pentru misiune;

6. Identificarea resurselor, planificarea, coordonarea și conducerea întrunită sau combinată a pregătirii și exercițiilor structurii SOF în vederea standardizării tacticilor, tehnicilor și procedurilor;

7. Stabilirea criteriilor de evaluare pentru certificarea abilităților unităților SOF de a atinge standardele necesare în executarea misiunilor specifice destinate;

8. Constituirea unui sistem educațional potrivit pentru personalul SOF.

Îndeplinirea acestor responsabilități trebuie să asigure ingredientele critice: îndrumarea, autoritatea și direcția coerentă și pe termen lung pentru structura SOF la nivel național.

La nivel operativ, **forțe pentru operații speciale terestre**: 2 Batalioane pentru operații speciale, organizate astfel:

- 2 x Companii pentru operații speciale;
- 1 x Companie parașutiști;

- 1 x Companie cercetare specială;
- 1 x Companie logistică;
- escadrilă de elicoptere de luptă – transport.

Din analiza efectuată asupra componentei, cu toată convingerea propunem, ca fiecare batalion să aibă în componere patru companii de luptă, care la rândul său să includă 7 detașamente operaționale, o companie asigurare logistică și o escadrilă de elicoptere de luptă-transport. Din studiul efectuat în lucrare asupra componentei detașamentului operațional din armatele țărilor cu tradiție, numărul operatorilor SOF variază de la 10 la 22 de luptători. Suntem de părere că detașamentul operațional național trebuie să fie format din 12 luptători, fiecare dintre ei deținând o funcție specifică, însă întreg personalul militar trebuie supus unei instruiți încrucișate.

În viziunea noastră efectivul detașamentului operațional ar trebui să fie completat, după cum urmează:

➤ comandant grupă – funcție de „căpitan”. Comandantul grupei este responsabil pentru asigurarea și menținerea pregătirii pentru luptă și a altor indicatori ai detașamentului. Poate comanda sau consulta forțele rezistenței până la nivel de batalion;

➤ loțiitor comandant grupă – funcție de „locotenent major”. Primește comanda în absența comandantului de grupă, reprezintă o persoană pregătită tactic și tehnic în toate sferile de activitate ale operatorilor SOF: coordonează activitățile statului major, este împuternicit de a efectua operații psihologice (PSYOPS), ofițer de legătură cu populația civilă (CIMIC), deține cunoștințe în domeniul culturii și tradițiilor regionale și cunoaște limbia de comunicare a țării. Efectuează planificarea pe termen mediu și lung. Poate să se ocupe de recrutare, organizare, instruire, supraveghere a unităților de luptă ale insurgenților până la nivel de batalion;

➤ sergent operațional – funcție de „sergent principal”. Sergentul echipei este responsabil pentru supravegherea tuturor operațiilor grupei și a personalului. De obicei conduce direct echipa. El poate recruta, organiza și supraveghea unitățile militare ale insurgenților până la nivel de companie;

➤ ajutor sergent operațional – funcție de „sergent major”. Sergentul de recunoaștere îl ajută pe sergentul operativ în conducerea echipei. Planifică, coordonează și direcționează culegerea de informații de către personalul grupei, le analizează, de asemenea produce și difuzează informații. Interoghează prizonierii de război. Instruiește patrulele rezistenței. Poate instrui, consulta sau gestiona unitățile de luptă a forțelor de rezistență până la nivel de companie;

➤ specialist în armament – funcția de „sergent major” și ajutor specialist în armament – funcția de „sergent clasa I”. Dețin cunoștințe în domeniul sistemelor de armament, regulilor de tragere și deservire a acestora, de asemenea folosesc în sprijinul acțiunilor grupei mortiere,

mitraliere, lansatoare de grenade antitanc. Pot instrui forțele rezistenței în folosirea armamentului. Doi sergenți specialiști în armament implementează tactica și tehnicile acțiunilor neconvenționale în calitate de conducător al misiunii. Aceștia sunt responsabili pentru asigurarea siguranței tactice a detașamentului. Fiecare dintre ei este capabil să predea, să consulte sau să conducă unități de luptă ale forțelor de rezistență până la nivel de companie;

➤ specialist genist – funcția de „sergent major”, și ajutor specialist genist – funcția „sergent clasa I”. Specialiștii în distrugeri, explozii, inginerie și construcții, ridicarea fortificațiilor și barajelor. Fiecare dintre ei este capabil să predea, să consulte sau să conducă unități de luptă ale forțelor de rezistență până la nivel de companie;

➤ specialist medic – funcția de „sergent major” și ajutor specialist medic – funcția „sergent clasa I”. Medici de teren. Pregătiți pentru a efectua intervenții chirurgicale și asistență de urgență în condiții de câmp. Familiarizați cu elementele de bază ale medicinei umane și veterinare. Fiecare dintre ei este capabil să predea, să consulte sau să conducă unități de luptă ale forțelor de rezistență până la nivel de companie;

➤ specialist transmisiuni – funcția de „sergent major” și ajutor specialist transmisiuni – funcția „sergent clasa I”. Aceștia sunt instruiți în utilizarea echipamentelor de comunicații, cum ar fi emițătoare de unde scurte și lungi, sistemele de comunicații prin satelit, internetul. Familiarizați cu metodele de criptare și semnalizare. Fiecare dintre ei este capabil să predea, să consulte sau să conducă unități de luptă ale forțelor de rezistență până la nivel de companie.

Reieșind din faptul că teritoriul Republicii Moldova are o suprafață de 33846 km², iar din punct de vedere strategic poate fi împărțit în două zone de acțiuni: zona de Nord și zona de Sud, propunem constituirea celor două batalioane, respectiv batalionul I „Alfa” dislocat în zona Nord, raionul Râșcani și batalionul II „Bravo” dislocat în zona Sud, raionul Cahul. La baza acestui raționament stă faptul că, unui detașament operațional i se încredințează drept zonă de responsabilitate și acțiune un raion cu suprafața de 600 km². Având în vedere, că fiecare companie are un număr de șapte detașamente, iar la nivelul batalionului sunt 28 de detașamente operaționale, rezultă că un singur batalion nu poate acoperi decât 16800 km², care reprezintă jumătate din teritoriul național. Prin urmare, apariția celui de-al doilea batalion justifică varianta propusă de noi. Centrul de instruire al luptătorilor pentru operații speciale, propunem să aibă sediul în Academia militară „Alexandru cel Bun”, din municipiul Chișinău. Acesta să-și desfășoare activitatea după modelul de program de selecție și instruire pe care-l vom prezenta în subcapitolul următor. Centrul de instruire ar trebui să-și dezvolte propriile facilități de instrucție în poligonul bazei de instruire al Armatei Naționale „Bulboaca”.

Pe baza datelor furnizate în prezenta lucrare, se poate afirma fără riscul de a greși, că componenta SOF va reprezenta un exemplu de inovație militară. În urma reformelor propuse, structura SOF a Armatei Naționale va fi supusă unor restructurări organizatorice fundamentale și își va mări capacitatea de acțiune în câmpul de luptă contemporan. În opinia noastră, modelele propuse vor duce la o creștere substanțială a capacității de apărare a Republicii Moldova, iar demersul nostru științific este suficient de a fi considerat o inovație militară.

Existența unei structuri noi în Armata Națională a Republicii Moldova reclamă și apariția unui document oficial care să reglementeze modul de organizare și funcționare a acesteia. Prin urmare, prezentăm un model de ***Doctrină pentru întrebuințarea componentei SOF***, model care are la bază doctrinele SUA și României. Prin demersul nostru încercăm să punem la dispoziția factorilor politico-militari din Republica Moldova un model fiabil, modern și interoperabil.

Privind modul de selecție și instruire prezentăm un model de ***manual de selecție, antrenare și întrebuințare a componentei SOF***. Prezentul manual se adresează instructorilor din Centrul de instruire al luptătorilor SOF, fiind necesar în procesul de selecție și pregătire a viitorilor luptători din forțele pentru operații speciale.

În ceea ce privește organismul militar al Republicii Moldova și capacitatea acestuia de a face față conflictelor atipice (inclusiv unui război hibrid), considerăm că factorii decizionali politico-militari trebuie să acorde o atenție deosebită dezvoltării Forțelor pentru Operații Speciale în cadrul Armatei Naționale.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Studiul temei propuse pentru cercetare „**Modalități de organizare și întrebuințare a Forțelor pentru Operații Speciale în războiul hibrid**” a permis soluționarea problemei științifice înaintate spre susținere. În rezultatul cercetării efectuate au fost identificate unele concepte teoretice prin intermediul cărora poate fi stabilită o înțelegere corectă a noțiunii de război hibrid, precum și este posibilă evaluarea impactului potențial al acestuia asupra securității naționale a Republicii Moldova și a instruirii Armatei Naționale. Soluționarea problemei științifice abordate este argumentată de caracterul inovator al lucrării prezentate, de semnificația teoretică și valoarea aplicativă a studiului realizat. Cercetarea teoretică realizată permite să identificăm și să analizăm caracteristicile, cerințele, principiile și misiunile structurilor SOF, și impactul aplicării acestora asupra instruirii și pregătirii forțelor speciale din cadrul Armatei Naționale. Metodologia elaborată și aplicată în prezenta lucrare evidențiază semnificația sa teoretică în dezvoltarea studiilor strategice de securitate și apărare prin abordarea teoretico-conceptuală și analitico-aplicativă a analizei sistemice a caracteristicilor amenințărilor hibride din conflictele moderne; analiza structurilor SOF a armatelor țărilor dezvoltate și întrebuințarea acestora ca instrument de reacționare la așa tip de amenințări în contextul mediului de securitate actual; identificarea principalelor lecții învățate din acțiunile militare cu caracter hibrid la care au participat operatorii SOF. Abordarea conceptuală, bazată pe metodologia de cercetare a condus la concluzii referitoare la rolul și importanța implementării componentei SOF în cadrul Armatei Naționale ca soluție viabilă de răspuns la amenințările hibride actuale. Valoarea aplicativă a lucrării rezidă din evaluarea specificului manifestării și funcționalității *modelului de structură a Forțelor pentru Operații Speciale propus de a fi instituit în Armata Națională a Republicii Moldova*.

Rezultatele obținute au permis formularea următoarelor **concluzii**:

1. Din evaluarea riscurilor și amenințărilor convenționale, neconvenționale și asimetrice, rezultă un nou concept denumit „riscuri și amenințări de tip hibrid”, care se manifestă în mediul operațional contemporan și presupune abordări complexe în plan informațional, decizional și acționar. Amenințările hibride constituie o provocare reală pentru Armata Națională a Republicii Moldova, deoarece combină avantaje de utilizare în luptă a mijloacelor și metodelor neconvenționale, devenind foarte greu de anticipat.

2. Mediul de securitate internațional actual poate fi caracterizat de trei fenomene ce se află în relații interdependente: multipolaritatea, tehnologizarea și globalizarea. Dinamica schimbărilor parvenite în evoluția acestor fenomene influențează în mod direct perspectivele războiului de tip hibrid. Tendințele de evoluție a mediului de securitate al Republicii Moldova în

următoarele decenii va fi caracterizat de o instabilitate la nivel global, creșterea ponderii și importanței actorilor non-statali, diversificarea amenințărilor hibride și accelerarea competiției globale pentru posesia resurselor vitale.

3. În rezultatul analizei confruntărilor din Afganistan, Irak, Libia, Ucraina și Siria, războiul global declarat terorismului transfrontalier, în ansamblul, au scos la iveală necesitatea de a folosi în lupta împotriva mișcărilor insurgente (Al QAEDA, ISIS), un nou tip de forțe: mobile, bine instruite, echipate în corespundere cu cerințele tehnologiilor moderne - Forțe pentru Operații Speciale. Aceste forțe reprezintă componenta specializată de intervenție oportună, discretă și precisă, pregătită să execute o gamă largă de misiuni îndreptate împotriva unor obiective politice, militare, economice sau diplomatice ale adversarului.

4. În baza studierii Forțelor pentru Operații Speciale din armatele moderne am determinat, precum că rolul acestora este diversificat și poartă amprenta scopului preconizat pentru ele. În concepția specialiștilor străini, rolul forțelor speciale este în continuă creștere. Structurile SOF pot fi utilizate în timp de pace, tensiune (criză), pe timpul conflictului (războiului) și în perioada post-conflictuală (după război). Acestea reprezintă un instrument de neprețuit în toată gama de acțiuni militare. Ele sunt capabile de acțiuni unilaterale sau pot fi utilizate în acțiuni decisive, cu rază mare, dar și pentru operații limitate în regiuni îndepărtate. Acțiunile SOF dau profunzime campaniei și obligă adversarul să întrebuițeze forțe de luptă semnificative pentru a-și proteja spatele frontului.

5. Modificarea formelor și metodelor de ducere a operațiilor militare și creșterii rolul operațiilor speciale în soluționarea diferendelor în situații de criză și conflicte militare de ultimă generație, au dus la implementarea activă spre desfășurarea acestora. Sub termenul de SO se înțelege un complex de măsuri pentru utilizarea în luptă a operatorilor SOF și unităților neregulate în asigurarea realizării intereselor țărilor sau parteneriatelor acestora: acțiuni directe, cercetare specială, acțiuni cu utilizarea de arme și tactici speciale, operații psihologice, acțiuni antiteroriste, asistență umanitară, operații de căutare și salvare în spatele inamic, etc.

6. În rezultatul analizei detaliate a formelor și metodelor de întrebuițare a structurilor SOF din unele armatele moderne, concluzionăm necesitatea de instituire a așa tip de structuri specializate în componența Armatei Naționale a Republicii Moldova, ca instrument de răspuns la riscurile, amenințările și vulnerabilitățile de natură politică, economică, socială și militară, capabile să pună în pericol siguranța cetățeanului și securitatea națională a Republicii Moldova, valorile și interesele sale ca stat independent, cu perfectarea actelor normative de întrebuițare a acestora.

7. Capabilitățile și libertatea de acțiune la nivel strategic pe care structurile SOF le oferă unui stat sunt adecvate pentru a se adresa amenințărilor neregulate ce dezechilibrează situația de securitate actuală și cea anticipată pentru viitor la nivel regional și global. Principalele tendințe în crearea SOF sunt centralizarea forțelor cu crearea unei structuri organizatorice cu drepturile unui gen de forțe armate (genul de trupe); extinderea misiunilor la întreaga gamă de amenințări pe timp de pace, criză și timp de război; recrutare exclusiv pe bază de voluntariat; diferențierea instruirii individuale și instruirii unităților, furnizarea celor mai moderne eșantioane de arme speciale, echipamente și tehnică militară.

În temeiul studiului realizat și a concluziilor deduse, care confirmă actualitatea și importanța problematicii cercetării, propunem următoarele **recomandări**:

1. Structurile de guvernare ale Republicii Moldova urmează să inițieze o analiză pentru a identifica reconfigurarea organismului militar al Armatei Naționale a Republicii Moldova pentru a face față conflictelor atipice (inclusiv unui război hibrid), cu o atenție deosebită la dezvoltarea Forțelor pentru Operații Speciale și operațiilor speciale în complexul măsurilor pentru asigurarea securității naționale.

2. Parlamentul Republicii Moldova, Guvernul și Ministerul Apărării al Republicii Moldova să contribuie la modificările Hotărârii Nr. 679 din 23.11.2001, pentru „Aprobarea structurii generale și a efectivului Armatei Naționale și a instituțiilor Ministerului Apărării”, și anume la capitolul Structura Generală a Armatei Naționale prin introducerea Componentei Forțelor pentru Operații Speciale în această structură.

3. Ministerul Apărării a Republicii Moldova în cooperare cu Marele Stat Major al Armatei Naționale să desemneze în structura organizatorică a Armatei Naționale, Componenta Forțelor pentru operații Speciale cu structurile propuse până în anul 2029.

4. Ministerul Apărării a Republicii Moldova în cooperare cu Marele Stat Major al Armatei Naționale să înzestreze structurile Componentei Forțelor pentru operații Speciale din Armata Națională cu tehnică, armament și echipamente unice speciale, moderne, de ultimă generație, care esențial vor ridica capacitățile de luptă a acestora, în implementarea strategiei militare naționale a țării.

5. Ministerul Apărării a Republicii Moldova în cooperare cu Marele Stat Major al Armatei Naționale să elaboreze actele normative ce ar putea să reglementeze activitățile structurilor Componentei Forțelor pentru Operații Speciale noi formate în cadrul Armatei Naționale a Republicii Moldova și anume o doctrină pentru întrebuințarea forțelor pentru operații speciale și un manual de selectare și antrenare a candidaților pentru structurile SOF.

BIBLIOGRAFIE

1. Parlamentului Republicii Moldova, Hotărâre nr. 679 din 23.11.2001 pentru aprobarea structurii generale și a efectivului Armatei Naționale și a instituțiilor Ministerului Apărării, în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr. 147-149, 1180.
2. ANTON, S., SARCINSCHI, A., SITEANU, E. *Conflictele atipice ale secolului XXI*, București, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, 2015, 40 p. ISBN 978-606-660-220-4.
3. CEBOTARI, S. „*Războiul Hibrid*”. *Unele considerațiuni*, în Revista Militară. nr. 1 (13) / 2015, pp. 23-34. ISSN 1857- 405X.
4. CRUCERU, V. *Războiul hibrid în gândirea militară americană*, Monografie, București, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, 2015, 18 p. ISBN 978-606-660-173-3.
5. **DACIN, O.** Forțele pentru Operații Speciale din armatele moderne, în Revista Militară. nr. 2 (16) / 2016, pp. 162-167. ISSN: 1857-405X.
6. **DACIN, O.** „Evoluția istorică, esența, clasificarea forțelor speciale și a operațiunilor speciale”, în: Materialele conferinței cu participare internațională, Chișinău, 14 aprilie 2016, AMFA, Notograf Prim, 2016, pp. 81-91. ISBN 978-9975-84-017-0.
7. **DACIN, O.** Aplicarea Forțelor în Operațiuni Speciale în condiții moderne, în: Materialele Conferinței internaționale: „Republica Moldova în contextul noii arhitecturi de securitate regională”, Chișinău, 19 mai 2016, Academiei Militare a Forțelor Armate "Alexandru cel Bun", 2017, pp. 189-195. ISBN 978-9975-3048-9-4.
8. HERCIU, A. Riscuri și amenințări de tip hibrid în mediul de securitate actual, București, Sesiunea de comunicări științifice a Departamentului Sisteme Informaționale Militare și Informații pentru Apărare „Sisteme informaționale - 2013”, 14 februarie 2013, 4 p. ISSN 1844-6183.
9. MOLDOVAN, C. Considerații privind rolul și misiunile Forței de Reacție Rapidă în Armata României, Academia Forțelor Terestre „Nicolae Bălcescu”, Sibiu, 2002, pp. 44-49. ISSN 1582 – 6384.
10. MUREȘAN, M., VĂDUVĂ, Gh. *Războiul viitorului - Viitorul războiului*, București, Universitatea Națională de Apărare “Carol I”, 2004, 57 p. ISBN 973-663-123-0.
11. NICOLAESCU, C., ROMAN, D. Necesitatea adaptării structurii de Forțe pentru Operații Speciale ca răspuns la prezentele și potențialele provocări, Conferința Științifică Internațională STRATEGII XXI, Universității Naționale de Apărare „Carol I”, noiembrie 2017, pp. 205-210. ISSN 1844-3087.
12. ORZEAȚĂ, M. *Războiul continuu*, Editura Militară, București, 2011, 264 p. ISBN 978-973-32-0876-1.
13. ROMAN, D., NICOLAESCU, C. Conflictele moderne și eficiența Forțelor pentru Operații Speciale în mediul operațional nou creat, Conferința Științifică Internațională STRATEGII XXI, Universității Naționale de Apărare „Carol I”, noiembrie 2017, pp. 197-204. ISSN 1844-3087.
14. S.M.G / F.O.S. 3.2. Doctrina pentru operații speciale întrunite, București, 2007, 57 p.
15. S.M.G PF-3. Doctrina pentru operații întrunite ale forțelor armate, București, 2003, 51 p.
16. S.M.G. / F.O.S. 3.14. Manualul pentru luptă al subunităților de operații speciale (Detașamentele Alpha, Bravo); București, 2005, 240 p.
17. S.M.G. P.F-5-3. Manualul pentru cooperare civili-militari, București, 2011, 180 p.
18. VĂDUVĂ, Gh., ALEXANDRESCU, G. *Reacția rapidă în operația militară*, Universitatea Națională de Apărare “Carol I”, București, 2004, 82 p. ISBN 973-663-189-3.

19. АРДАШЕВ, А. Боевая подготовка Спецназа, Серия «Боевая подготовка элиты», Яуза, Эксмо, Москва, 2014, 372 с. ISBN 978-5-699-75169-3.
20. БАЛЕНКО, С. Полная энциклопедия элитных подразделений, Элитные подразделения 100 стран, Яуза, Эксмо, 2014 г., 670 с. ISBN 978-5-699-75392-5.
21. БАРАБАНОВ, М. „Между миром и войной: силы специальных операций”, М.: Центр анализа стратегий и технологий, 2016, 244 с. ISBN 978-5-9902620-7-2.
22. БЕЛЬКОВ, О. «Гибридная война» - выдуманная реальность?». Гибридные войны XXI века: материалы межвузовского круглого стола 29.01.2015, Москва: ВУ, 2015, 310 с.
23. ГАЛУШКО, С. Силы специальных операций и война в Ливии, Аналитический доклад, Москва – 2011, 31 с.
24. ДЕЛЯГИН, М. *Новые технологии цветных революций: не готовьтесь к позавчерашней войне.* [citat pe 11.01.2017]. Disponibil: <https://delyagin.ru/articles/187-pozitsija/36321-novye-tehnologii-tsvetnykh-revoljutsii-ne-gotov-tes-k-pozavcherashne-vo-ne>.
25. Работа Сил специальных операций России в Крыму в 2014 году. [citat pe 03.03.2017]. Disponibil: www.militarycolumnist.ru/russian-special-forces-in-crimea.
26. Силы специальных операций России. Создание, становление, работа. [citat pe 30.07.2017]. Disponibil: www.militarycolumnist.ru/russian-special-operations-forces/.
27. ЦЫГАНКОВ, П. «Гибридные войны»: понятие, интерпретации и реальность. «Гибридные войны» в хаотизирующемся мире XXI века/Москва: Издательство МГУ, 2015, с.32-42.
28. AAP-6. NATO Glossary of Terms and Definitions, 2015, 805 p.
29. AJP- 3.5. Allied Joint Doctrine for Special Operations, North Atlantic Treaty Organization, from SAI Global, 01 January 2009, 69 p.
30. ADRP 3-05. Army Doctrine Reference Publication, *Special Operations*, 2012, 96 p.
31. ARSOF. *Army Special Operations Forces 2022, part I-II*, Headquarters, Department of the Army, 64 p.
32. Fact Book. United States Special Operations Command, 2015, 48 p.
33. FM 3-05.100. *Army Special Operations Forces*, Headquarters Department of the Army, Washington, DC, 20 September 2006, 119 p.
34. FM 3-05.130. *Army Special Operations Forces Unconventional Warfare*, Headquarters Department of the Army, Washington, DC, 30 September 2008, 248 p.;
35. Head of French Company is Killed in Libyan City. “The New York Times”, may 2011. [citat pe 28.10.2017]. Disponibil: <http://www.nytimes.com/2011/05/13/world/africa/13benghazi.html>.
36. HOFFMAN, F., MATTIS, J. Future Warfare: The Rise of Hybrid Wars. In: U. S. Naval Institute Proceedings, vol. 131, November 2005, 175 p. [citat pe 15.06.2018]. Disponibil: http://dde.carlisle.army.mil/documents/sis/docs/Hybrid_Wars.pdf.
37. McCUEN, J. Hybrid Wars, “Military Review”, 2008, pp.107-113.
38. McWILLIAMS, S. Hybrid War Beyond Lebanon: Lessons from the South African Campaign 1976 to 1989, Fort Leavenworth, KS, 105 p.
39. KILCULLEN, D. „Accidental guerrilla: Fighting small wars in the midst of a big one”, Oxford University Press, 16 march 2009, 384 p.
40. NEMETH, W. Future war and Chechnya: a case for hybrid warfare, Monterey - CA : Naval Postgraduate School, 101 p.
41. Special Forces Command, [citat pe 13.10.2021]. Disponibil: <https://army-news.org/2013/04/special-forces-command-sdelano-v-shvejarii/>.
42. United Kingdom Ministry of Defence, Future Character of Conflict, HQ Special Forces, London, 2011, 72 p.

ADNOTARE

la teza de doctor în științe militare „Modalități de organizare și întrebuințare a Forțelor Pentru Operații Speciale în Războiul Hibrid”, autor Octavian DACIN.

Specialitatea 581.01 – Artă militară.

Chișinău, 2018.

Structura tezei: introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografia din 200 titluri, 27 anexe, 117 pagini de text de bază. Rezultatele tezei au fost expuse în 19 articole publicate în culegeri și reviste de specialitate din Republica Moldova și străinătate.

Cuvintele-cheie: război hibrid, amenințări și vulnerabilități, război iregular, conflicte netradiționale, forțe speciale, forțe pentru operații speciale, Forțele Armate, Armata Națională, forțe neregulate, actori non-statali, teatrul de operații, operații speciale.

Domeniul de studiu: Științe militare.

Scopul lucrării constă în analiza confruntărilor militare în care s-au utilizat tactici și tehnici de luptă hibride; necesității dezvoltării, instituirii și întrebuințării SOF dictate de mediul de securitate internațional actual; schimbărilor radicale în ducerea acțiunilor de luptă și folosirii pe scară largă a actorilor non-statali în TO. Acest scop este îndreptat spre identificarea unor metode noi pentru îmbunătățirea instruirii SF din cadrul Armatei Naționale atât sub aspect teoretic, dar mai ales al celui practic, pentru a fi în măsură să desfășoare cu succes întregul spectru de operații militare atât în cadrul sistemului național, cât și în cadrul unor alianțe de forțe.

Noutatea științifică și originalitatea rezultatelor obținute constituie cercetarea analitico-comparativă privind noțiunile de război de generație nouă, care generează noi forme și metode de acțiuni, cu întrebuințarea pe scară largă a unei structuri noi de forțe și anume Forțe pentru Operații Speciale (SOF) în contextul transformărilor paradigmatică ale sistemului internațional și a mediului de securitate internațional contemporan, care continuă să producă efecte nemijlocit asupra statelor și politicilor de securitate și apărare a acestora. Demersul nostru științific are ca finalitate identificarea următoarelor: o structură SOF corespunzătoare cerințelor Republicii Moldova, o doctrină de întrebuințare a structurilor SOF a Armatei Naționale și o programă pentru selectarea, instruirea și monitorizarea structurilor SOF din cadrul Ministerului Apărării al Republicii Moldova.

Noutatea științifică și valoarea tezei sunt determinate de scopul și obiectivele ei, de rezultatele, concluziile și recomandările înaintate.

Problema științifică importantă soluționată o constituie determinarea modalităților de organizare și perspectivele de funcționalitate a forțelor speciale ale Armatei Naționale a Republicii Moldova prin prisma performanței și incertitudinilor SOF din armatele moderne în mediul contemporan al securității internaționale care pot servi drept considerente strategice pentru asigurarea politicii naționale de securitate și apărare a Republicii Moldova.

Semnificația teoretică derivă din contribuția autorului la dezvoltarea studiilor ce privesc conflictele de generație nouă, amenințările și vulnerabilitățile ce pot genera astfel de conflicte și aprofundarea studiului referitor la structurile SOF, atât la nivel național, cât și multinațional.

Valoarea aplicativă a lucrării. Sub aspect aplicativ, investigația s-a finalizat cu elaborarea unui model de structură a Forțelor pentru Operații Speciale în cadrul Armatei Naționale a Republicii Moldova, un model de doctrină pentru întrebuințarea acestora și elaborarea unei programe pentru selectarea, instruirea și monitorizarea luptătorilor SOF.

Implementarea rezultatelor științifice sunt reflectate în cadrul a șapte conferințe și foruri internaționale și a zece conferințe naționale, în articolele publicate în reviste naționale de specialitate și internaționale, în lecțiile susținute, precum și în activitatea în calitate de lector universitar la Academia Militară a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun”.

АННОТАЦИЯ

к диссертации на соискание ученой степени доктора военных наук „Способы организации и применения Сил Специальных Операций в Гибридной Войне”, автор **Октавиан ДАЧИН. Специальность: 581.01 – Военное искусство.**

Кишинев, 2018.

Структура работы: введение, 3 главы, общие выводы и рекомендации, библиография из 200 источников, 27 приложений, 117 страниц основного текста. Результаты диссертации были изложены в 19 статьях в различных научных журналах.

Ключевые слова: гибридная война, угрозы и уязвимости, иррегулярная война, нетрадиционные конфликты, спецназ, силы специальных операций (ССО), Вооружённые Силы, Национальная Армия, иррегулярные войска, негосударственные актёры, театр военных действий, специальные операции.

Область исследования: Военное искусство.

Цель работы состоит в анализе военных конфликтов, в которых использовались тактики гибридных военных действий; необходимость развития и боевого применения ССО в условиях роста дестабилизации международной обстановки; широкого использования негосударственных актёров в вооружённых конфликтах государствами в решении обширного спектра военно-политических задач. Данный опыт следует учитывать военно-политическому руководству нашей страны для модернизации сил специального назначения Национальной Армии.

Научная новизна и оригинальность полученных результатов заключаются в аналитическом и сравнительном исследовании концепции войн нового поколения, которые характеризуются нетрадиционными методами использования сил и средств; детально рассматривающие современные методы ответа на такие угрозы путём использования ССО; представлены теоретические концепции, подтвержденные фактической реальностью для решения и генерирования ответов на необходимость создания структур ССО в Национальной Армии, как инструмент для разрешения возможных сценариев использования гибридной тактики в вооруженных столкновениях; также разработан проект доктрины использования ССО и программа селекции, обучения и мониторинга структур ССО в Министерстве Обороны Республики Молдова.

Научная новизна и ценность дипломной работы определяются ее целью и задачами, результатами, выводами и представленными рекомендациями.

Важная решенная научная проблема заключается в определении организационных форм и функциональных перспектив Сил Специальных Операций Национальной Армии Республики Молдова, с точки зрения эффективности применения структур ССО в современных условиях для обеспечения международной безопасности в развитых государствах, которые могут послужить как стратегическими критериями в обеспечения политики национальной безопасности Республики Молдова.

Теоретическое значение работы вытекает из вклада автора в разработку исследования конфликтов нового поколения, угроз и уязвимостей, которые могут породить такие конфликты и углубленное изучения структур ССО как на национальном, так и на многонациональном уровне.

Практическая значимость исследования состоит в разработке структурной модели сил специальных операций, которая соответствовала требованиям Национальной Армии Республики Молдова, моделью доктрины для их использования и разработкой программы отбора, обучения и мониторинга бойцов ССО.

Внедрение научных результатов представлено в тезисах на национальных и международных конференциях, в научных статьях, а также в работе в качестве преподавателя Военной Академии Вооружённых Сил имени „Alexandru cel Bun”.

ANOTATION

to the doctoral thesis in military sciences „Methods of organizing and use of Special Operation Forces in Hybrid War”, author Octavian DACIN.

Specialty 581.01–Military art.

Chisinau, 2018.

Thesis structure: introduction, three chapters, general conclusions and recommendations, bibliography consisting of 200 titles, 27 appendixes, 117 pages of main text. The results of thesis were shown in 19 published articles, collections and specialized magazines from Republic of Moldova and outside the country.

Key words: hybrid warfare, treats and vulnerabilities, irregular warfare, non-traditional conflicts, special forces, special operation forces, armed forces, National Army, irregular forces, non-state actors, operation theatre, special operations.

Study domain: Military Science.

Scope of the work consist in the study of military confrontations in which were used hybrid tactics and techniques; the necessity in the development, institution and use of SOF inspired by the actual international security environment; radical changes in the warfare and the use of non-state actors in TO. This scope is used to identify new methods for the improving of SF training in National Army from theoretical and practical aspect, for this force to be able to conduct the whole spectrum of military operations in national and coalition security system forces.

Scientific newness and the originality of the obtained results constitutes the analytic-comparative research of the notion „new generation war”, that gives rise to new forms and methods of action, with the widespread use of a new force structures, namely the Special Operations Forces (SOF) in the context of paradigmatic transformations of the international system and the modern international security environment, which continues to produce direct effects on the States and their security and defense policies.

The scientific novelty and value of the thesis is determined by its purpose and objectives, results, conclusions and recommendations.

The important scientific issue that was solved consist from the determination of the organizational methods and perspectives for the functionality of the special forces of the National Army of the Republic of Moldova in terms of performance and uncertainty from modern armies SOF structures in the contemporary international security environment that can serve as strategic considerations to ensure the national security policy and defense of the Republic of Moldova.

Theoretical significance derives from the author’s contribution to the development of study about the new generation conflicts, threats and vulnerabilities that can be generated by this type of conflicts and the improvement of study about SOF structure, on national and international level.

The applicative valor of the thesis. Under applicative aspect, the study was finished with the elaboration of a model of SOF structure in the Republic of Moldova’s Armed Forces, a doctrine model for the use of this forces and the elaboration of a program for the selection, training and monitoring the SOF war fighters.

The implementation of scientific results is reflected in seven international conferences and forums, ten national conferences, in articles published in national and international specialized magazines, lessons and the activity as a university lector at Armed Force Military Academy „Alexandru cel Bun”.

DACIN OCTAVIAN

**MODALITĂȚI DE ORGANIZARE ȘI ÎNTREBUINȚARE A
FORȚELOR PENTRU OPERAȚII SPECIALE ÎN
RĂZBOIUL HIBRID**

SPECIALITATEA 581.01 – ARTĂ MILITARĂ

Rezumatul tezei de doctor în domeniul artă militară

Aprobat spre tipar: 18.11.2021
Hârtie ofset. Tipar ofset.
Coli de tipar: 2.3

Formatul hârtiei 60x84 1/16
Tiraj 40 ex.
Comanda nr. 2

Biroul Editorial al Academiei Militare Forțelor Armate „Alexandru cel Bun”
(str. Haltei 23, Chișinău, MD-2000)